

POSTANOWIENIE

Dnia 22 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk

w sprawie z wniosku B.A.
przy uczestnictwie Z.A.
o zniesienie współwłasności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 22 listopada 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni
od postanowienia Sądu Okręgowego wW.
z dnia 1 października 2018 r., sygn. akt II Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności

o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wnioskodawczyni B.A. powołała się na istotne zagadnienie prawne, dotyczące braku regulacji w przepisach prawa zasad podziału majątku osób, które pozostawały w konkubinacie. Zdaniem skarżącej, niejednorodność orzecznictwa w tej kwestii powoduje, że strony mają problemy z dochodzeniem swych praw. Problem ten, w ocenie skarżącej, wymaga rozstrzygnięcia przez przyjęcie jednolitej wykładni przepisów dotyczących rozwiązywania problemów konkubenckich.

Jak wynika z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, powołanie się w skardze kasacyjnej na istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga sformułowania określonego problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on istotne znaczenie dla rozwoju prawa lub precedensowy charakter. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych, powołanych we wniosku przepisów prawa, zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, tak, aby jego rozstrzygnięcie mogło uzyskać ogólniejsze znaczenie, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą. Konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen i możliwych wariantów interpretacyjnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07, niepubl., z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, niepubl., z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl., z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.).

W motywach wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ograniczono się w istocie do zwrócenia uwagi na społeczną wagę przedstawionego problemu i „niejednorodność” orzecznictwa z powołaniem się na dwa orzeczenia Sądu Najwyższego pochodzące z lat 70. i 80. XX wieku. Pominęto natomiast całokształt nowszej judykatury, w której - przy dostrzeżeniu spornego charakteru zagadnienia wynikającego z braku wyraźnej regulacji prawnej - zajmowane jest konsekwentnie stanowisko, według którego do nabytych przez konkubentów praw majątkowych możliwe jest stosowanie przepisów o współwłasności w częściach ułamkowych,

w tym zniesieniu współwłasności, zaś ewentualne nakłady na majątek drugiego z konkubentów podlegają co do zasady rozliczeniu według przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu, chyba że okoliczności konkretnej sprawy umożliwiają wskazanie odmiennej podstawy prawnej wzajemnych rozliczeń (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2000 r., IV CKN 32/00, OSNC 2000, nr 12, poz. 22, z dnia 22 czerwca 2007 r., V CSK 114/07, niepubl., z dnia 6 grudnia 2007 r., IV CSK 301/07, OSNC 2009, nr 2, poz. 29, i z dnia 7 maja 2009 r., IV CSK 27/09, niepubl., a także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2004 r., II CK 47/04, niepubl.). W judykaturze podkreśla się również, że poniesienie nakładów (wydatków) na nabycie określonych przedmiotów majątkowych przez drugiego konkubenta nie pociąga za sobą per se objęcia ich współwłasnością (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2004 r., II CK 47/04), oraz że przyjęcie przez konkubentów modelu gospodarowania według „wspólnego portfela” stanowi każdorazowo kwestię ustaleń faktycznych, których nie może zastąpić znane prawu małżeńskiemu domniemanie równości udziałów w majątku wspólnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2011 r., IV CSK 11/11, niepubl.).

Orzecznictwo to ma stabilny charakter, a w skardze kasacyjnej, poza ogólnikowymi zarzutami, że „krzywdzi [ono] w sposób ewidentny dzieci”, „nie może spotkać się ze społeczną akceptacją” i „nie współdziała z praworządnością”, nie wskazano przekonujących jurydycznych argumentów, które mogłyby skłaniać do jego rewizji. W tym stanie rzeczy nie można było uznać, że przedstawione zagadnienie czyniło zadość wymaganiom wynikającym z art. 398¹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Z wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wynikało także, by była ona oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., co wymaga wykazania, że zaskarżone orzeczenie jest ewidentnie i w sposób widoczny *prima vista* wadliwe (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000, V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, i z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156). Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania był pozbawiony w tym zakresie jakiegokolwiek prawnej argumentacji.

Jakkolwiek na etapie orzekania o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania Sąd Najwyższy bada wyłącznie stosowny wniosek i jego motyw, należało ubocznie dostrzec, że uzasadnienie podstaw kasacyjnych w dominującym zakresie stanowiło polemikę z ustaleniami faktycznymi Sądów meriti, według których skarżąca nie udowodniła, by objęte wnioskiem składniki majątkowe były objęte współwłasnością uczestników postępowania. Ukierunkowanie skargi na podważanie ustaleń faktycznych jednoznacznie potwierdzało podniesienie w niej wprost niedopuszczalnego zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. (art. 398³ § 3 k.p.c.). Taki sam charakter miały wywody mające wspierać zarzuty naruszenia art. 328 § 2 i art. 227 k.p.c.

Tymczasem, jak wielokrotnie już wskazywano w judykaturze Sądu Najwyższego, postępowanie kasacyjne nie jest kolejną odsłoną sporu w zakresie wiarygodności dowodów i prawidłowości czynionych na ich podstawie ustaleń faktycznych. Obejmuje natomiast wyłącznie kontrolę legalności zaskarżonego orzeczenia w warunkach związania Sądu Najwyższego jego podstawą faktyczną (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Zawarte w skardze kasacyjnej drobiazgowo wywody, kwestionujące wiarygodność poszczególnych dowodów, odmowę uznania wiarygodności dowodów, „pominięcie” lub nieuwzględnienie konkretnych faktów lub dokonanie nietrafnych ustaleń, całkowicie abstrahowały od tej specyfiki postępowania kasacyjnego, zmierzając do narzucenia Sądowi Najwyższemu roli sądu faktu, pozostającej w jednoznacznej kolizji z jego procesową pozycją w postępowaniu kasacyjnym, jako sądu prawa.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

as]

aj